

La cara oculta d'un imperi

La Conselleria de Sanitat acaba de firmar un conveni amb El Patriarca per valor de nou milions de pessetes. Lerma sembla haver respost, així, a les contínues pressions dels sectors més reaccionaris de la societat valenciana, sectors enfrontats contínuament amb la política de la Generalitat. Malgrat tot, El Patriarca encara és l'opció majoritària al País Valencià, davant la manca de resposta institucional.

Joan POMARES

Al juny de 1979, quan era conseller de Sanitat el desaparegut Manuel Sánchez Ayuso, es va obrir a Benigànim el primer centre peninsular d'El Patriarca. L'ajuda que el permetia de funcionar, segons les declaracions del mateix Engelmaier realitzades a València, hi arribava per tres vies: «mitjançant subvencions de la Conselleria, que ens dona diners quan vol; per aportacions dels pares i per recuperació de material». L'església

valenciana i Càritas hi aportaven dietes diàries i d'altres ajudes.

El 16 de març de 1980, una ordre del Ministeri de l'Interior autoritzava la creació de l'Asociación Valenciana de Información y Ayuda al Toxicómano, per a prestar suport financer al centre de Benigànim. En un any, més d'un miler de pares formaven part d'Aviat.

Per a 1982, el pressupost promés per la Conselleria de Sanitat era de 19 milions de pessetes. «Diners que

la Conselleria no ha pagat», va declarar a la premsa la direcció valenciana d'El Patriarca. La resposta de la Generalitat valenciana constituïa un precedent que, anys més tard, serviria com a denúncia al govern del Principat: «El Patriarca no ha lliurat els informes on es justifiquen les despeses». La partida promesa quedava, així, congelada.

Diners municipals

Al començament de 1984, catorze alcaldes valencians van visitar Beni-

Lucián, amb el comissari Bustos i un dirigent d'El Patriarca a València

/ Jordi Vicent

El Patriarca: viure sense droga, però, ¿com?

gànim. En acabar la visita, Josep Lluís Lassaleta, alcalde d'Alacant, es va oferir per a obrir un centre de rehabilitació als voltants de la ciutat. I, també, alguns pisos de propietat municipal per a un centre urbà. Els altres alcaldes van prometre una revisió dels pressupostos locals, a fi de prestar ajuda a El Patriarca.

El 7 de gener d'enguany, El Patriarca-València es reunia amb Antoni Fernández Valenzuela, president de la Diputació d'Alacant. L'objecte de la visita era presentar-li un projecte per a un centre en alguna comarca del sud de país. Dies més tard, Antoni Asuncion, president de la de València, també els rebia. El Patriarca li reclamava una subvenció per a la inauguració de noves seus en aquestes comarques.

Al final de la reunió, Asuncion declarava que calia «estudiar la forma de col·laboració econòmica a nivell de subvencions de places, de manera continuada i no només puntualment, com s'ha fet dins ara». I hi afegia: «Consultaré amb El Patriarca la possibilitat que distints edificis pertanyents a la Diputació puguin convertir-se en centres per a la rehabilitació de toxicòmans». Tot un reconeixement

al seu treball. Asuncion ignorava, segons sembla, l'opinió dels seus companys socialistes francesos.

El «Bunker» Patriarca

En l'associació anticatalanista València 2.000, en l'ultraconservador

diari *Las Provincias* i en el sector més reaccionari de la policia valenciana, ha trobat El Patriarca els propagandistes més entusiastes del seu apostolat.

També ha estat inestimable la col·laboració de la Caixa d'Estalvis

Miquel Millana, conseller de Sanitat

«El punt més fonamental, la prevenció»

—¿Quina política preventiva per a la drogodependència segueix la Conselleria?

—Crear una xarxa assistencial no ha de ser l'objectiu fonamental que oriente les nostres actuacions polítiques en l'àmbit de la drogodependència. Cal dirigir la nostra política cap a la prevenció. Enguany tenim una experiència important, perquè iniciem un programa de prevenció en el medi escolar.

Calculem que uns 40.000 alumnes d'EGB es podran beneficiar d'aquest primer programa per a 1.000 mestres. Aquesta és l'orientació que pensem seguir. D'altra banda, el panorama que ens trobem a la *Comunidad Valenciana* era tremendament complicat. Ens trobàvem amb molts pocs centres públics i, en general, assimilats al tractament psiquiàtric.

M'agradaria d'orientar la nostra política cap a la creació d'una xarxa pública. Fer que els ajuntaments que pateixen el problema incentiven la creació de centres públics. Però sense intentar buscar-ne una solució faraònica.

Sóc absolutament contrari al fet que es diga que la Conselleria potència determinada associació. Estem ajudant-ne un muntó, sense primar-ne cap particularment. Això ens duu a prestar suport a aquelles que presenten una situació deficitària, que necessiten recursos públics per a mantenir-se i que cobreixen una parcel·la que és responsabilitat de l'administració pública.

—¿La Seguretat Social arribarà a fer-se'n càrrec?

—Cal anar cap a aquest objectiu. El nostre objectiu darrer és que tot es finance amb càrrec als pressupostos de l'estat, però, això, el sistema heretat ho condiciona d'una manera important.

—¿Si és així, quants centres d'El Patriarca podrien quedar fora d'una futura política preventiva?

—La tendència indiscutible és reforçar la xarxa pública. No té cap matís pejoratiu respecte al treball que desenvolupen aquestes associacions el fet de pensar, lògicament, en un progressiu declivi, en un lliurament de responsabilitats, en el cas d'aquestes associacions. Però, mentre no hi haja una altra alternativa, em pense que cal seguir ajudant-les.

—Coneix l'actitud d'alguns governs envers El Patriarca, i, concretament, envers la personalitat del senyor Engelmajer?

—Sí. El Patriarca, en un moment determinat, no s'ha ajustat a les normes que establien les administracions autonòmiques, i és lògic que hi haja hagut reticències. Nosaltres ho hem resolt per mitjà de convenis. No entrem a valorar si el treball és pitjor o millor, sinó que exigim uns mínims rendiments en les places que subvencionem. Utilitzem criteris objectius i evitem cap altra mena de valoracions. La nostra política respecte a totes les entitats intenta deixar a una banda la personalitat de qualsevol dels seus dirigents.

de València i del subcomissari Óscar Bustos, antic membre de la Brigada d'Estupefaents. Bustos ha aparegut repetidament presentant la política de *rehabilitació* de Lucién Engelmajer, en els distints debats i conferències organitzats a València, els quals

Miquel Millana: «Necessitem professionals per evitar el redemptisme»

—¿Senyor conseller, és cert que la metadona s'està qüestionant com a mètode de rehabilitació?

—Cal fugir un poc de la hipocresia social. Del centre que eradica el problema personal que tenen determinades famílies mitjançant el sistema d'agafar el pacient i donar-li molta metadona. Això és substituir una droga per una altra. Crec que l'administració de la metadona, com de qualsevol altre fàrmac contra l'abstinència, ha de ser un mètode sota control mèdic i administrat per experts.

He insistit molt en el fet que cal uns professionals que controlen el tema amb les associacions amb què hem firmat convenis. Tots els experts solvents en l'àmbit de les drogodependències són escèptics pel que fa al percentatge de rehabilitació que hi ha en toxicòmans. No solen superar més el deu per cent. Que una entitat diga que en rehabilita més del vuitanta per cent em sembla que és enganyar la gent.

han comptat amb la presència de l'«home de la mítica aurèola».

Periòdicament, El Patriarca ofereix xerrades en els centres escolars —el cas dels centres d'Alfagar n'és el darrer exemple—. En aquests actes diuen comptar amb una especialització que no posseeixen, i intenten ocupar un buit que, oficialment, sembla ara començar a cobrir-se a través d'una política de prevenció. En els debats assessoren xiquets, pares i educadors sobre l'incert futur de la droga i, naturalment, els ofereixen les meravelles de la seua *rehabilitació*.

Nou milions, vint-i-cinc places

Ara, la Conselleria de Sanitat i Seguretat Social ha destinat nou milions de pessetes per subvencionar «25 places en règim residencial», segons la nota de premsa de la Conselleria. I, «per a un temps màxim d'estada de dotze mesos». Els llits subvencionats podrien augmentar, «ja que aquesta associació —continua dient la nota— pot acollir més afectats en tots els centres de què disposa en la *Comunidad Valenciana*».

Segons Miquel Millana, conseller de Sanitat, «hem abandonat la política de subvencionar els déficits dels centres, sobretot en l'àrea de la toxicomania, perquè això no conduiria a res». I han optat «per subvencionar determinat nombre de places mitjançant un conveni. Si el conveni no es compleix, caldrà denunciar-ho».

Per a la Conselleria i la seua Direcció de Serveis Socials, «la coordinació fonamental s'hauria de fer a nivell de comunitat autònoma». Això diu el document *Sobre principios de actuación, realizaciones y proyectos en drogodependencias*, elaborat pel Departament Sanitari, el qual assenyala la necessitat de «la coordinació dels ajuntaments, les diputacions i el govern autonòmic», i la «utilització de recursos de tots». Una acció «imprescindible per a assolir un nivell de prevenció i assistència suficient en pocs anys», acaba dient aquest informe.

Però d'altres solucions, com ara la «Casa Lanza» d'Emili Bogani, antic director de l'Hospital Psiquiàtric de Bétera, continuen en l'*apartheid* oficial. Encara que les seues rehabilitacions hagen estat provades i apliquen una teràpia que els millors experts consideren «intel·ligent i eficaç».

País Valencià: els centres

Benigànim (la Vall d'Albaida). Centre de rehabilitació rural. 150 places. Monestir de la Trinitat. Propietat de Càritas.

Ontinyent (la Vall d'Albaida). 20 places. Cessió d'Ikona.

La Vall d'Alba (la Plana Alta). Centre de rehabilitació rural. 20 places. «Las Palmeras». En propietat.

Castell de Cabres, Morella (els Ports). 40 places. Cessió de l'Ikona.

D'altres centres. Un a Xàtiva (la Costera), un a Dénia (la Marina Alta) i dos a València (l'Horta).

De pròxima obertura: Un a Elx (el Baix Vinalopó) i un altre a Alacant (l'Alacantí).

El centre de Benimaclet, a València, espera l'aprovació municipal, després de les protestes dels veïns, que reclamen un centre cultural en el vell edifici de l'Escorxador.

La història pot repetir-se

L'associació d'Engelmajer ocupa, al País Valencià, un paper excessivament important, gràcies al suport oficial i a la lentitud per a respondre oficialment a un fenomen «que té un volum molt superior al que ara podem atendre», segons assenyalava el conseller.

El president Joan Lerma no sembla haver resistit les múltiples pressions de la dreta i de la premsa, defensores de la xarxa privada, reiteradament qüestionada, d'El Patriarca. Lerma ha trobat, no obstant això, certa oposició i alguna resistència en distints sectors de la conselleria de Millana.

Per tant, no és estrany que una alta font d'aquest departament no s'estiga de dir que «els d'El Patriarca són gent perillosa. Cal anar-hi amb cura». De moment, la política de subvencions del govern valencià ja ha escampat el dubte entre els professionals del món de la rehabilitació. ¿Haurà de seguir la Generalitat valenciana els passos iniciats pels governs del Principat i d'Euskadi, amb la retirada de la subvenció a El Patriarca, davant «actuacions dubtoses»? Europa n'ha donat el primer avís.